

Odborné fórum v tomto čísle časopisu je věnováno aktuálně projednávané velké novele zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Diskuse se točí okolo případných důsledků navrhovaných změn na výběr reálně způsobilých dodavatelů a na výslednou kvalitu veřejných zakázek. Na toto téma dnes hovoříme také s Ing. Filipem Bušinou, MBA.

Ing. Filip Bušina, MBA

Jak článek na předcházejících stranách, tak i Vaše ostatní příspěvky v našem časopise, týkající se korupce obecně, státní správy, lobbingu a dále pak úprav zákona o veřejných zakázkách, si kladou za cíl zlepšit prostředí veřejného zadávání. Jak osobně vnímáte připravované změny v projednávané novele tohoto zákona?

Myslím, že by ode mě bylo poněkud pokrytecké hodnotit práci jednotlivých lidí, kteří se podílejí na novele zákona o veřejných zakázkách, takto přes média. Proto začnu tím, co bych na návrhu novely považoval za nejpřínosnější, a to je především zrušení možnosti losování při omezování počtu zájemců v zúžených řízeních. Losování zájemců v průběhu zadávacího řízení považuji za postup, který nijak nepřispívá k lepšímu výběru způsobilých dodavatelů. Je to náhodný výběr, nezávislý na jejich kvalifikaci, a tím je vůči zájemcům naprosto nekorrektní. Užší řízení by především mělo být postavené na prokazování kvalifikační způsobilosti a ekonomickém zdraví, kde do druhého kola se dostanou ti nejzpůsobilější bez možnosti napadání jejich výběru. Zavedení tohoto způsobu užšího řízení mi v současné době připadá jako jediné možné východisko, jak se vyhnout umělým protahováním ze strany jednotlivých nespokojených uchazečů, kteří jednotlivými návrhy a podněty k ÚOHS prodlužují celé zadávací řízení.

To, co se mi zároveň nelíbí, je špatně pojmenovaná transparentnost ze strany jednotlivých činitelů, která se pak následně odráží v připravované novele.

Co míníte výrazem „špatně pojmenovaná transparentnost“?

Chtěl jsem tím říci, že podle mého názoru je transparentnost rozhodně nutná, ale nesmí sloužit jako klíč k diskreditaci či strachu.

Můžete prosím svou odpověď upřesnit?

Pokusím se odpovědět s trochou nadsázky. V osmdesátých letech byly v kurzu drogy, v devadesátých letech organizovaný zločin, na přelomu druhého tisíciletí terorismus a nyní je to korupce.

Samozřejmě, je to dáno především celosvětovými problémy, které nyní v Evropské unii eskalují, a tudíž se do popředí zájmu dostává korupce, která je obecně vděčným politickým tématem. Prostě se hledají viníci současného stavu.

Jenže reálným výsledkem je přehnaná snaha získat jakoukoli informaci, která může poukázat na hypoteticky možnou korupci, i když ve skutečnosti není k takovému podezření žádné opodstatnění. Tato situace se pak následně odráží především v jednotlivých rozhodnutích, kde právě strach hraje významnou roli.

Mohl byste uvést konkrétní příklad?

Domnívám se, že takových věcí bychom v praxi našli mnoho, ale pokud zde hovoříme pouze o transparentnosti, musím zmínit minimálně následující slabiny.

Jako prvořadou vidím neschopnost ze strany některých hodnotících komisí vypořádat se s dumpingovými cenami. Právě z důvodu strachu, aby nebyla případně obviněna z korupce, hodnotící komise velice často nevyloučí extrémně nízkou nabídku. Takové rozhodnutí však následně může ohrozit kvalitu plnění veřejné zakázky.

Dále pak jako velký problém vidím budoucí snahu otevření portfolia v segmentu uchazečů o veřejné zakázky všem potenciálním dodavatelům, právě z důvodu tzv. transparentnosti, což osobně považuji za nehorázné a nefér jednání vůči renomovaným uchazečům. Právě ze strany navrhovatelů budoucí novely bych spíše uvítal naopak přitvrzení u prokazování kvalifikačních ekonomických předpokladů pro potenciální uchazeče a tím i zvýšení jistoty zadavatelů, jak po kvalitativní, tak po realizační stránce veřejných zakázek.

Budoucí snahu otevřít možnost ucházet se o veřejné zakázky všem potenciálním zájemcům, bez prokazování jakékoli ekonomické kvalifikace, jen s předkládáním čestného prohlášení, vnímám jako elementární chy-

bu, která pokud v navrhované novele projde, bude mít nedozírné následky, právě ve formě nedokončených děl, špatné kvality, insolvenčních řízení, soudních sporů aj., neboť otevře trh veřejných zakázek nekvalifikovaným uchazečům.

Jakým způsobem je tedy podle Vás možné eliminovat korupci v ČR?

Víte, především je potřeba si uvědomit, že korupce byla, je a bude. To, co se ale musíme snažit minimalizovat, je míra korupce, což souvisí s klimatem a nastavením důvěry ve společnosti.

Dobře, ale jak se tedy vypořádat s korupcí u zadávání veřejných zakázek?

Jak jsem již uvedl, nemyslím si, že je reálné korupci zcela vymýtit, ale cesty k jejímu významnému omezení bych viděl v následujících bodech.

Zde si dovoluji ještě poznamenat, že u nás se neustále poukazuje na uchazeče a na to, jak využívají jednotlivé kontakty pro prosazování svých zájmů. Uchazeč je velmi často prezentován jako „ten nejhorší“, a proto téměř veškerá pozornost směřuje na něj.

Avšak požadavky na státního úředníka, odpovědného za celý zadávací proces, zůstávají neustále stejné. To považuji za zcela nesystémové, a proto bych viděl velký potenciál v boji s korupcí v nastavení následujících podmínek pro osoby odpovědné za zadávání veřejných zakázek:

- odborná způsobilost
- deklarace o střetu zájmů
- majetková příznání
- bezpečnostní prověrky
- nutnost bezpartijnosti aj.

Jaká je tedy podle vás budoucnost veřejných zakázek v ČR?

Budoucnost si netroufnu předpovídat, nicméně doufám, že se rozhodně nevydáme cestou slovenských kolegů, kteří na základě své novely začínají pocítovat její nedostatky, které pokud okamžitě nenapraví, mohou způsobit během několika málo let významné škody.

Domnívám se, že je všeobecně známo, že jsem velkým příznivcem centralizace zadávání veřejných zakázek do jednoho bodu (komora). Určitě bych uvítal větší důraz na kvalifikaci u osob zadávajících veřejné zakázky na straně zadavatele, která právě hraje významnou roli v předpřípravných fázích jednotlivých projektů a následněm zadávacím procesu.

Děkujeme za rozhovor.